TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2020. gada 11. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Patērētāju aizsardzība – Direktīva (ES) 2015/2366 – Maksājumu pakalpojumi iekšējā tirgū – 4. panta 14. punkts – Maksājumu instrumenta jēdziens – Daudzfunkcionālas personalizētas maksājumu kartes – Tuva darbības lauka sakaru (*NFC*) funkcija – 52. panta 6. punkta a) apakšpunkts un 54. panta 1. punkts – Lietotājam sniedzamā informācija – Izmaiņas pamatlīguma nosacījumos – Klusējot izteikta piekrišana – 63. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts – Ar maksājumu pakalpojumiem saistītās tiesības un pienākumi – Atkāpe attiecībā uz nelielas vērtības maksājumu instrumentiem – Piemērošanas nosacījumi – Maksājumu instruments, ko nevar bloķēt – Anonīmi izmantots maksājumu instruments – Sprieduma iedarbības laikā ierobežojums

Lietā C-287/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija) iesniedza ar 2019. gada 25. janvāra lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 5. aprīlī, tiesvedībā

DenizBank AG

pret

Verein für Konsumenteninformation,

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], K. Toadere [*C. Toader*], M. Safjans [*M. Safjan*] un N. Jēskinens [*N. Jääskinen*] (referents),

ģenerāladvokāts: M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretāre: M. Krauzenbeka [*M. Krausenböck*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2020. gada 13. februāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *DenizBank AG* vārdā – *G. Ganzger* un *A. Egger*, *Rechtsanwälte*,

– *Verein für Konsumenteninformation* vārdā – *S. Langer*, *Rechtsanwalt*,

– Čehijas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, kā arī *S. Šindelková*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

– Portugāles valdības vārdā – *L. Inez Fernandes*, kā arī *P. Barros da Costa*, *S. Jaulino* un *G. Fonseca*, pārstāvji,

– Eiropas Komisijas vārdā – *G. Braun* un *T. Scharf*, kā arī *H. Tserepa-Lacombe*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2020. gada 30. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (OV 2015, L 337, 35. lpp., un labojums – OV 2018, L 102, 97. lpp.), 4. panta 14. punktu, 52. panta 6. punkta a) apakšpunktu, lasot tos kopā ar tās 54. panta 1. punktu un 63. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *DenizBank AG*, saskaņā ar Austrijas tiesībām dibinātu sabiedrību, un *Verein für Konsumenteninformation* (Patērētāju aizsardzības apvienība, Austrija, turpmāk tekstā – "*VKI*") par tādu līguma noteikumu spēkā esamību, kas attiecas uz daudzfunkcionālu personalizētu maksājumu karšu izmantošanu, kurās it īpaši integrēta tuva darbības lauka sakaru (*Near Field Communication*) funkcija (turpmāk tekstā – "*NFC* funkcija"), ko parasti sauc par "bezkontakta maksājuma" funkciju.

Atbilstošās tiesību normas

Direktīva 93/13/EEK

3 Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.) 2. pantā ir paredzēts:

"Šajā direktīvā:

a) "negodīgi noteikumi" ir 3. pantā definēti līguma noteikumi;

b) "patērētājs" ir jebkura fiziska persona, kura līgumos, uz ko attiecas šī direktīva, darbojas nolūkos, kas ir ārpus tās amata, nodarbošanās vai profesijas;

c) "pārdevējs vai piegādātājs" ir jebkura fiziska vai juridiska persona, kura šīs direktīvas aptvertos līgumos darbojas nolūkos, kas ir saistīti ar tās amatu, uzņēmējdarbību vai profesiju, neatkarīgi no tā, vai tas ir valsts vai privāts."

4 Šīs direktīvas 3. pantā ir noteikts:

"1. Līguma noteikumu, par kuru nebija atsevišķas apspriešanās, uzskata par negodīgu, ja, pretēji prasībai pēc godprātības, tas rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, un tas notiek par sliktu patērētājam.

[..]

3. Pielikumā atrodas indikatīvs un nepilnīgs tādu noteikumu saraksts, ko var uzskatīt par negodīgiem."

5 Minētās direktīvas 6. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis nosaka, ka negodīgi noteikumi, kas izmantoti pārdevēja vai piegādātāja ar patērētāju noslēgtā līgumā, atbilstoši savas valsts tiesību aktiem nav saistoši patērētājam un, ka līgums pie tādiem pašiem noteikumiem turpina pusēm būt saistošs, ja tas var pastāvēt bez negodīgajiem noteikumiem."

6 Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 8. pantu "dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt visstingrākos Līgumam atbilstīgus noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu visaugstāko patērētāja aizsardzības līmeni".

7 Direktīvas 93/13 pielikuma, kurā ir indikatīvs un nepilnīgs tās "3. panta 3. punktā minēto noteikumu" saraksts, 1. punkta j) apakšpunktā ir minēti "noteikumi, kuru mērķis vai sekas ir [..] ļaut pārdevējam vai piegādātājam vienpusēji grozīt līguma noteikumus bez līgumā noteikta pamatota iemesla". Šī pielikuma 2. punktā ir noteikts minētā j) apakšpunkta tvērums.

Direktīva (ES) 2015/2366

8 Ar Direktīvu (ES) 2015/2366 no 2018. gada 13. janvāra tika atcelta Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2007/64/EK (2007. gada 13. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 97/7/EK, 2002/65/EK, 2005/60/EK un 2006/48/EK un atceļ Direktīvu 97/5/EK (OV 2007, L 319, 1. lpp.).

9 Direktīvas 2015/2366 6., 53.–55., 63., 81., 91. un 96. apsvērumā ir teikts:

"(6) [..] tirgus dalībniekiem būtu jāgarantē līdzvērtīgi darbības apstākļi, atvieglojot jaunu maksāšanas līdzekļu piekļuvi plašākam tirgum un nodrošinot augsta līmeņa patērētāju aizsardzību šo maksājumu pakalpojumu izmantošanā visā Savienībā. Tam būtu jārada efektivitāte maksājumu sistēmā kopumā, un tādējādi būtu jārodas lielākai maksājumu pakalpojumu izvēlei un lielākai pārredzamībai, vienlaikus stiprinot patērētāju uzticēšanos saskaņotam maksājumu tirgum.

[..]

(53) Tā kā patērētāji un uzņēmumi nav vienādā stāvoklī, tiem nav vajadzīgs vienāds aizsardzības līmenis. Lai gan ir svarīgi garantēt patērētāju tiesības, līgumā paredzot noteikumus, no kuriem nevar atkāpties, ir saprātīgi ļaut uzņēmumiem un organizācijām vienoties citādi, kad tās nestrādā ar patērētājiem. [..]

(54) Šajā direktīvā būtu jāprecizē maksājumu pakalpojumu sniedzēju pienākumi attiecībā uz informācijas sniegšanu maksājumu pakalpojumu lietotājiem, kam būtu jāsaņem vienādi augstvērtīga, skaidra informācija par maksājumu pakalpojumiem, lai viņi varētu veikt uz informāciju balstītu un brīvu izvēli visā Savienībā. [..]

(55) Patērētājiem vajadzētu būt aizsargātiem pret negodīgu un maldinošu praksi saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2005/29/EK [(2005. gada 11. maijs), kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (OV 2005, L 149, 22. lpp.)], kā arī ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām 2000/31/EK [(2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību iekšējā tirgū (OV 2000, L 178, 1. lpp.)], 2002/65/EK [(2002. gada 23. septembris) par patēriņa finanšu pakalpojumu tālpārdošanu un grozījumiem Padomes Direktīvā 90/619/EEK un Direktīvās 97/7/EK un 98/27/EK (OV 2002, L 271, 16. lpp.)], 2008/48/EK [(2008. gada 23. aprīlis) par patēriņa kredītlīgumiem un ar ko atceļ

Direktīvu 87/102/EEK (OV 2008, L 133, 66. lpp.)], 2011/83/ES [(2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (OV 2011, L 304, 64. lpp.)] un 2014/92/ES [(2014. gada 23. jūlijs) par maksājumu kontu tarifu salīdzināmību, maksājumu kontu maiņu un piekļuvi maksājumu kontiem ar pamatfunkcijām (OV 2014, L 257, 214. lpp.)]. Arī turpmāk piemēro minētajās direktīvās paredzētos noteikumus. Tomēr īpaši būtu jāprecizē saistība starp šajā direktīvā un Direktīvā 2002/65/EK paredzētajām informēšanas prasībām pirms līguma slēgšanas.

[..]

(63) Lai nodrošinātu augsta līmeņa patērētāju aizsardzību, dalībvalstīm patērētāju interesēs būtu jāspēj paturēt spēkā vai ieviest ierobežojumus vai aizliegumus attiecībā uz vienpusējām izmaiņām pamatlīguma nosacījumos, piemēram, ja nav pamatota iemesla šādām izmaiņām.

[..]

(81) Nelielas vērtības maksājumu instrumentiem vajadzētu būt lētai un viegli lietojamai alternatīvai lētu preču un pakalpojumu gadījumā, un tie nebūtu jāpārslogo ar pārmērīgām prasībām. [..] Neraugoties uz atvieglināto režīmu, maksājumu pakalpojumu lietotāji būtu pienācīgi jāaizsargā, ņemot vērā šo maksājumu instrumentu radīto ierobežoto risku, īpaši attiecībā uz priekšapmaksas maksājumu instrumentiem.

[..]

(91) Maksājumu pakalpojumu sniedzēji ir atbildīgi par drošības pasākumiem. Minētajiem pasākumiem ir jābūt samērīgiem ar attiecīgajiem drošības riskiem. Maksājumu pakalpojumu sniedzējiem būtu jāizveido sistēma risku mazināšanai un jāuztur efektīvas incidentu pārvaldības procedūras. [..] Turklāt, lai nodrošinātu, ka tiek līdz minimumam samazināts kaitējums lietotājiem, [..] ir ļoti svarīgi, lai maksājumu pakalpojumu sniedzējiem būtu pienākums par ievērojamiem drošības incidentiem bez liekas kavēšanās ziņot kompetentajām iestādēm. [..]

[..]

(96) Drošības pasākumiem būtu jāatbilst ar maksājumu pakalpojumu saistītā riska līmenim. Lai ļautu izstrādāt lietotājdraudzīgus un pieejamus maksāšanas līdzekļus zema riska maksājumiem, piemēram, nelielas vērtības bezkontakta maksājumiem tirdzniecības vietā ar mobilo tālruni vai bez tā, regulatīvajos tehniskajos standartos būtu jāprecizē izņēmumi attiecībā uz drošības prasību piemērošanu. [..]"

10 Šīs direktīvas 4. pants "Definīcijas" ir formulēts šādi:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

8) "maksātājs" ir tāda fiziska vai juridiska persona, kura ir maksājumu konta turētāja un kura atļauj veikt maksājuma uzdevumu no šā maksājumu konta, vai gadījumā, ja maksājumu konta nav, fiziska vai juridiska persona, kas dod maksājuma uzdevumu;

9) "maksājuma saņēmējs" ir fiziska vai juridiska persona, kas ir maksājumu darījuma naudas līdzekļu iecerētais saņēmējs;

10) “maksājumu pakalpojumu lietotājs” ir fiziska vai juridiska persona, kas izmanto maksājumu pakalpojumu kā maksātājs, maksājuma saņēmējs vai kā abi;

[..]

14) “maksājumu instruments” ir jebkāda personalizēta ierīce un/vai procedūru kopums, par ko maksājumu pakalpojumu lietotājs un maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir vienojušies un ko izmanto, lai iniciētu maksājuma uzdevumu;

[..]

20) “patērētājs” ir fiziska persona, kas maksājumu pakalpojumu līgumos, uz kuriem attiecas šī direktīva, darbojas nolūkos, kas nav saistīti ar tās komercdarbību, darījumdarbību vai profesiju;

21) “pamatlīgums” ir maksājumu pakalpojumu līgums, ar kuru reglamentē atsevišķu un secīgu maksājumu darījumu izpildi nākotnē un kurā var būt iekļautas saistības un nosacījumi maksājumu konta izveidei;

[..]

29) “autentificēšana” ir procedūra, kas maksājumu pakalpojumu sniedzējam dod iespēju pārbaudīt maksājumu pakalpojumu lietotāja identitāti vai konkrēta maksājumu instrumenta izmantošanas pamatojumu, tostarp lietotāja personalizēto drošības datu pielietojumu;

30) “droša lietotāju autentificēšana” ir autentificēšana, izmantojot divus vai vairākus elementus, ko klasificē kā zināšanas (to, ko zina tikai lietotājs), valdījumu (to, kas ir tikai lietotāja valdījumā) un neatņemamas īpašības (lietotājam raksturīgas īpašības) un kas ir savstarpēji neatkarīgi, proti, neatbilstība vienam kritērijam neapdraud pārējo elementu uzticamību, un kas ir izstrādāti tā, lai nodrošinātu autentificēšanas datu konfidencialitātes aizsardzību;

31) “personalizēti drošības dati” ir personalizēti elementi, ko maksājumu pakalpojumu sniedzējs sniedz maksājumu pakalpojumu lietotājam autentificēšanas nolūkā;

[..].”

11 Direktīvas 2015/2366 III sadaļas “Maksājumu pakalpojumu nosacījumu pārredzamība un informēšanas prasības” 1. nodaļā “Vispārīgi noteikumi” ietilpst šīs direktīvas 38.–42. pants.

12 Minētās direktīvas 38. panta “Darbības joma” 1. punktā ir noteikts:

“Šo sadaļu piemēro vienreizējiem maksājumu darījumiem, pamatlīgumiem un maksājumu darījumiem, uz ko tie attiecas. Puses var vienoties, ka to nepiemēro pilnībā vai piemēro daļēji, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs nav patērētājs.”

13 Šīs pašas direktīvas 42. pantā "Atkāpe no informēšanas prasībām attiecībā uz nelielas vērtības maksājumu instrumentiem un elektronisko naudu" ir paredzēts:

"1. Tādu maksājumu instrumentu gadījumā, kas saskaņā ar attiecīgo pamatlīgumu attiecas tikai uz atsevišķiem maksājumu darījumiem, kuri nepārsniedz 30 [EUR] vai kuriem ir vai nu 150 [EUR] tērēšanas limits, vai kuros uzglabā naudas līdzekļus, kas nekad nepārsniedz 150 [EUR]:

a) atkāpjoties no 51., 52. un 56. panta, maksājumu pakalpojumu sniedzējs nodrošina maksātājam tikai informāciju par maksājumu pakalpojumu galvenajām iezīmēm, tostarp veidu, kādā maksājuma instrumentu var izmantot, atbildību, uzlikto maksu un citu būtisku informāciju, kas vajadzīga, lai varētu pieņemt pamatotu lēmumu, kā arī norāda, kur viegli pieejama cita informācija un nosacījumi, kas minēti 52. pantā;

b) var vienoties par to, ka, atkāpjoties no 54. panta, maksājumu pakalpojumu sniedzējam netiek prasīts ierosināt izmaiņas pamatlīguma nosacījumos tādā pašā veidā, kā noteikts 51. panta 1. punktā;

[..]."

14 Direktīvas 2015/2366 III sadaļā ir 3. nodaļa "Pamatlīgumi", kurā ir ietverts tās 50.–58. pants.

15 Šīs direktīvas 51. panta "Iepriekšēja vispārējā informācija" 1. punktā ir paredzēts:

"Dalībvalstis pieprasa, lai savlaicīgi pirms tam, kad maksājumu pakalpojumu lietotājam kļūst saistošs jebkāds pamatlīgums vai piedāvājums, maksājumu pakalpojumu sniedzējs, izmantojot papīru vai jebkādu citu pastāvīgu informācijas nesēju, maksājumu pakalpojumu lietotājam dara zināmu informāciju un nosacījumus, kas paredzēti 52. pantā. Informāciju un nosacījumus izklāsta viegli saprotamā formulējumā un skaidrā un nepārprotamā veidā tās dalībvalsts oficiālajā valodā, kurā piedāvā maksājumu pakalpojumu, vai kādā citā valodā, par kuru puses vienojušās."

16 Šīs direktīvas 52. pantā "Informācija un nosacījumi" ir noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina, ka maksājumu pakalpojumu lietotājam sniedz šādu informāciju un nosacījumus:

[..]

6) par izmaiņām pamatlīgumā un pamatlīguma izbeigšanu:
   a) ja ir vienošanās – informācija par to, ka tiks uzskatīts, ka maksājumu pakalpojumu lietotājs ir pieņēmis nosacījumu izmaiņas saskaņā ar 54. pantu, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs līdz ierosinātajai izmaiņu spēkā stāšanās dienai nav paziņojis maksājumu pakalpojumu sniedzējam par to, ka izmaiņas nav pieņemtas;

[..]."

17 Šīs direktīvas 54. panta "Izmaiņas pamatlīguma nosacījumos" 1. punktā ir noteikts:

"Jebkādas izmaiņas pamatlīgumā, kā arī 52. pantā noteiktajā informācijā un nosacījumos, maksājumu pakalpojumu sniedzējs ierosina tādā pašā veidā, kā noteikts 51. panta 1. punktā, un ne vēlāk kā divus mēnešus pirms to ierosinātās piemērošanas dienas. Maksājumu pakalpojumu lietotājs var vai nu pieņemt, vai noraidīt izmaiņas pirms to ierosinātās spēkā stāšanās dienas.

Attiecīgā gadījumā saskaņā ar 52. panta 6. punkta a) apakšpunktu maksājumu pakalpojumu sniedzējs informē maksājumu pakalpojumu lietotāju par to, ka tiks uzskatīts, ka maksājumu pakalpojumu lietotājs ir pieņēmis šīs izmaiņas, ja tas līdz to ierosinātajai spēkā stāšanās dienai nav paziņojis

maksājumu pakalpojumu sniedzējam par to, ka izmaiņas nav pieņemtas. Maksājumu pakalpojumu sniedzējs arī informē maksājumu pakalpojumu lietotāju, ka gadījumā, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs nepiekrīt minētajām izmaiņām, maksājumu pakalpojumu lietotājam ir tiesības bez maksas un jebkurā laikā līdz dienai, kad izmaiņas sāktu piemērot, izbeigt pamatlīgumu."

18 Direktīvas 2015/2366 IV sadaļa "Tiesības un pienākumi saistībā ar maksājumu pakalpojumu sniegšanu un izmantošanu" ietver 1. nodaļu "Kopīgi noteikumi", kurā ietilpst šīs direktīvas 61.–63. pants.

19 Šīs direktīvas 63. panta "Atkāpe attiecībā uz nelielas vērtības maksājumu instrumentiem un elektronisko naudu" 1. punktā ir paredzēts:

"Tādu maksājumu instrumentu gadījumā, kuri saskaņā ar pamatlīgumu attiecas vienīgi uz atsevišķiem maksājumu darījumiem, kas nepārsniedz 30 [EUR], vai kuriem ir vai nu 150 [EUR] tērēšanas limits, vai kuros uzglabā naudas līdzekļus, kas nepārsniedz 150 [EUR], maksājumu pakalpojumu sniedzēji jebkurā brīdī var vienoties ar saviem maksājumu pakalpojumu lietotājiem par to, ka:

a) nepiemēro 69. panta 1. punkta b) apakšpunktu, 70. panta 1. punkta c) un d) apakšpunktu un 74. panta 3. punktu, ja maksājumu instrumentā nav atļauta tā bloķēšana vai tā turpmākas lietošanas novēršana;

b) nepiemēro 72. un 73. pantu un 74. panta 1. un 3. punktu, ja maksājumu instrumentu izmanto anonīmi vai ja maksājumu pakalpojuma sniedzējs cita, maksājumu instrumentam raksturīga iemesla dēļ nevar pierādīt, ka maksājumu darījums ir ticis autorizēts;

[..]."

20 Direktīvas 2015/2366 IV sadaļā ir ietverta arī 2. nodaļa "Maksājumu darījumu autorizācija", kurā ietilpst šīs direktīvas 64.–77. pants.

21 Šīs direktīvas 69. panta "Maksājumu pakalpojumu lietotāja pienākumi saistībā ar maksājumu instrumentiem un personalizētiem drošības datiem" 1. punktā ir noteikts šādi:

"Maksājumu pakalpojumu lietotājs, kurš ir tiesīgs izmantot maksājumu instrumentu:

[..]

b) bez liekas kavēšanās informē maksājumu pakalpojumu sniedzēju vai tā norādīto subjektu, tiklīdz kļuvis zināms, ka maksājumu instruments ir nozaudēts, nozagts, nelikumīgi piesavināts vai notikusi tā neatļauta lietošana."

22 Minētās direktīvas 70. panta "Maksājumu pakalpojumu sniedzēja pienākumi saistībā ar maksājumu instrumentiem" 1. punktā ir noteikts:

"Maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kas izdevis maksājumu instrumentu:

[..]

c) nodrošina, lai maksājumu pakalpojumu lietotājam pastāvīgi būtu pieejami vajadzīgie naudas līdzekļi, kas tam ļauj veikt paziņošanu, ievērojot 69. panta 1. punkta b) apakšpunktu, vai prasīt atbloķēt maksājumu instrumentu, ievērojot 68. panta 4. punktu; pēc maksājumu pakalpojumu lietotāja pieprasījuma maksājumu pakalpojumu sniedzējs nodrošina maksājumu pakalpojumu lietotājam naudas līdzekļus, ar kuriem 18 mēnešus pēc paziņošanas pierādīt, ka maksājumu pakalpojumu lietotājs ir veicis šādu paziņošanu;

d) sniedz maksājuma pakalpojuma lietotājam iespēju veikt paziņošanu, ievērojot 69. panta 1. punkta b) apakšpunktu, bez maksas un, ja nosaka maksu, tad tikai par aizstāšanas izmaksām, kas tieši saistītas ar maksājumu instrumentu;

[..]."

23 Šīs pašas direktīvas 72. pantā "Pierādījumi par maksājumu darījumu autentificēšanu un izpildi" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis prasa, lai tad, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs noliedz, ka viņš ir atļāvis kādu izpildītu maksājumu darījumu, vai ja viņš apgalvo, ka maksājumu darījums ir izpildīts kļūdaini, maksājumu pakalpojumu sniedzējam būtu jāpierāda, ka maksājumu darījums ir autentificēts, precīzi reģistrēts un iegrāmatots kontā un ka to nav ietekmējušas maksājumu pakalpojumu sniedzēja sniegtā pakalpojuma tehniskas kļūmes vai citi trūkumi.

Ja maksājumu darījums tiek iniciēts, izmantojot maksājumu iniciēšanas pakalpojumu sniedzēja pakalpojumu, maksājumu iniciēšanas pakalpojumu sniedzējam jāpierāda, ka tā kompetences jomā maksājumu darījums ir autentificēts, precīzi reģistrēts un darījumu nav ietekmējusi tehniska kļūme vai citi trūkumi, kas saistīti ar maksājumu pakalpojumu, par ko tas ir atbildīgs.

2. Ja maksājumu pakalpojumu lietotājs noliedz, ka viņš ir autorizējis kādu izpildītu maksājumu darījumu, tad – ar to vien, ka maksājumu pakalpojumu sniedzējs, tostarp attiecīgā gadījumā maksājumu iniciēšanas pakalpojumu sniedzējs, ir reģistrējis maksājumu instrumenta lietojumu, pats par sevi nepietiek, lai pierādītu, ka maksātājs vai nu bija autorizējis maksājumu darījumu, vai maksātājs ir rīkojies krāpnieciski, pieļāvis rupju neuzmanību vai tīši nav pildījis vienu vai vairākus savus 69. pantā paredzētos pienākumus. Maksājumu pakalpojumu sniedzējs, tostarp attiecīgā gadījumā maksājumu iniciēšanas pakalpojumu sniedzējs, sniedz apliecinošus pierādījumus, lai pierādītu maksājumu pakalpojumu lietotāja krāpniecību vai rupju neuzmanību."

24 Direktīvas 2015/2366 73. pants "Maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildība par neautorizētiem maksājumu darījumiem" ir formulēts šādi:

"1. Dalībvalstis nodrošina, lai, neskarot 71. pantu, neautorizēta maksājumu darījuma gadījumā maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs atmaksātu maksātajam neautorizētā maksājumu darījuma summu nekavējoties un katrā ziņā ne vēlāk kā līdz nākamās darbdienas beigām pēc tam, kad tas ir pamanījis darījumu vai ticis par to informēts, izņemot gadījumus, kad maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējam ir pamatots iemesls aizdomām par krāpniecību un tas rakstiski dara zināmus šos iemeslus attiecīgajai valsts iestādei. Attiecīgā gadījumā maksātāja maksājumu pakalpojumu sniedzējs atjauno debetētā maksājumu konta stāvokli līdz tādam stāvoklim, kādā tas būtu bijis, ja nebūtu noticis neautorizētais maksājumu darījums. Tas arī nodrošina to, ka kreditēšanas valutēšanas diena maksātāja maksājumu kontam nav vēlāka par dienu, kad summa debetēta.

2. Ja maksājumu darījumu ir iniciējis maksājumu iniciēšanas pakalpojumu sniedzējs, kontu apkalpojošais maksājumu pakalpojumu sniedzējs atmaksā neautorizētā maksājumu darījuma summu nekavējoties un katrā ziņā ne vēlāk kā līdz nākamās darbdienas beigām un attiecīgā gadījumā atjauno debetētā maksājumu konta stāvokli līdz tādam stāvoklim, kādā tas būtu bijis, ja nebūtu noticis neautorizētais maksājumu darījums.

Ja maksājumu iniciēšanas pakalpojumu sniedzējs ir atbildīgs par neautorizēto maksājumu darījumu, tas pēc kontu apkalpojošā maksājumu pakalpojumu sniedzēja pieprasījuma nekavējoties kompensē tam visus radušos zaudējumus vai summas, kas atmaksātas maksātājam, tostarp neautorizētā maksājumu darījuma summu. Saskaņā ar 72. panta 1. punktu maksājumu iniciēšanas pakalpojumu sniedzējam ir

jāpierāda, ka tā kompetences jomā maksājumu darījums ir autentificēts, precīzi reģistrēts un darījumu nav ietekmējusi kāda tehniska kļūme vai citi trūkumi, kas saistīti ar maksājumu pakalpojumu, par ko tas ir atbildīgs.

3. Papildu finansiālo kompensāciju var noteikt saskaņā ar tiem tiesību aktiem, ko piemēro līgumam, kas noslēgts starp maksātāju un maksājumu pakalpojumu sniedzēju, vai attiecīgā gadījumā līgumam, kas noslēgts starp maksātāju un maksājumu iniciēšanas pakalpojumu sniedzēju."

25 Šīs direktīvas 74. panta "Maksātāja atbildība par neautorizētiem maksājumu darījumiem" 1. un 3. punktā ir noteikts:

"1. Atkāpjoties no 73. panta, maksātājam var tikt noteikts pienākums segt zaudējumus līdz maksimums 50 [EUR] saistībā ar jebkādiem neautorizētiem maksājumu darījumiem, ko rada nozaudēta vai nozagta maksājumu instrumenta izmantošana vai maksājumu instrumenta nelikumīga piesavināšanās.

Pirmo daļu nepiemēro, ja:

a) maksājumu instrumenta nozaudēšanu, zādzību vai nelikumīgu piesavināšanos maksātājam nebija iespējams atklāt pirms maksājuma, izņemot gadījumus, kad maksātājs ir rīkojies krāpnieciski; vai

b) zaudējumi radušies maksājumu pakalpojumu sniedzēja darbinieka, pārstāvja vai filiāles vai ārpakalpojumu vienības darbības vai bezdarbības rezultātā.

Maksātājs sedz visus zaudējumus saistībā ar jebkādiem neautorizētiem maksājumu darījumiem, ja tos radījis maksātājs, rīkojoties krāpnieciski vai arī tīši vai rupjas neuzmanības dēļ nepildot vienu vai vairākus 69. pantā izklāstītos pienākumus. Šādos gadījumos pirmajā daļā minētā maksimālā summa nav spēkā.

Ja maksātājs nav rīkojies ne krāpnieciski, ne tīši nepildījis tam 69. pantā noteiktos pienākumus, dalībvalstis var samazināt šajā punktā minētās atbildības apmēru, ņemot vērā jo īpaši personalizētos drošības datus un konkrētos apstākļus, kādos maksājumu instruments ir ticis nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts.

[..]

3. Maksātājs nesedz finansiālās sekas, kas rodas no tā, ka nozaudēts, nozagts vai nelikumīgi piesavināts maksājumu instruments tiek lietots pēc tam, kad ir izdarīts paziņojums saskaņā ar 69. panta 1. punkta b) apakšpunktu, izņemot gadījumus, kad maksātājs ir rīkojies krāpnieciski.

Ja maksājumu pakalpojumu sniedzējs nenodrošina piemērotus līdzekļus, lai jebkurā brīdī būtu iespējams paziņot par maksājumu instrumenta nozaudēšanu, zādzību vai nelikumīgu piesavināšanu, kā noteikts 70. panta 1. punkta c) apakšpunktā, maksātājam nav saistošas finansiālās sekas, kas rodas no tā, ka tiek lietots minētais maksājumu instruments, izņemot gadījumus, kad maksātājs ir rīkojies krāpnieciski."

26 Direktīvas 2015/2366 VI sadaļā "Nobeiguma noteikumi" ietilpst direktīvas 107. pants "Pilnīga saskaņošana", un tajā ir paredzēts:

"1. Neskarot 2. pantu, 8. panta 3. punktu, 32. pantu, 38. panta 2. punktu, 42. panta 2. punktu, 55. panta 6. punktu, 57. panta 3. punktu, 58. panta 3. punktu, 61. panta 2. un 3. punktu, 62. panta 5. punktu, 63. panta 2. un 3. punktu, 74. panta 1. punkta ceturto daļu un 86. pantu, ciktāl šajā direktīvā ir saskaņoti noteikumi, dalībvalstis nepatur spēkā vai neievieš citus noteikumus kā vien tos, kas ir ietverti šajā direktīvā.

[..]

3. Dalībvalstis nodrošina, lai maksājumu pakalpojumu sniedzēji maksājumu pakalpojumu lietotājiem nelabvēlīgā veidā neatkāptos no valsts tiesību aktu noteikumiem, ar ko transponē šo direktīvu, izņemot gadījumus, ja tas ir skaidri tajos paredzēts.

Tomēr maksājumu pakalpojumu sniedzēji var piešķirt maksājumu pakalpojumu lietotājiem labvēlīgākus noteikumus."

Deleģētā regula (ES) 2018/389

27 Saskaņā ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2018/389 (2017. gada 27. novembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2015/2366 papildina attiecībā uz regulatīvajiem tehniskajiem standartiem par drošu lietotāja autentificēšanu un vienotiem un drošiem atklātiem saziņas standartiem (OV 2018, L 69, 23. lpp.), 9. un 11. apsvērumu:

"(9) Saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/2366 atbrīvojumi no principa par drošu klienta autentificēšanu ir noteikti, pamatojoties uz riska pakāpi, summu, atkārtošanos un maksājumu darījuma izpildei izmantoto maksājumu kanālu.

[..]

(11) Atbrīvojumi attiecībā uz tādiem nelielas vērtības bezkontakta maksājumiem tirdzniecības vietās, kuros ņem vērā arī secīgu darījumu maksimālo skaitu vai konkrētu, noteiktu maksimālo vērtību secīgiem darījumiem, nepiemērojot drošu klienta autentificēšanu, ļautu izstrādāt lietotājiem draudzīgus un zema riska maksājumu pakalpojumus, un tāpēc tie būtu jāparedz. [..]"

28 Deleģētās regulas 2018/389 1. pantā "Priekšmets" ir noteikts:

"Ar šo regulu nosaka prasības, kas maksājumu pakalpojumu sniedzējiem jāievēro, lai īstenotu drošības pasākumus, kas tiem ļauj rīkoties šādi:

a) piemērot drošas lietotāju autentificēšanas procedūru saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/2366 97. pantu;

b) atbrīvot no drošas lietotāju autentificēšanas drošības prasības piemērošanas saskaņā ar konkrētiem un ierobežotiem nosacījumiem, kas balstīti uz riska pakāpi, maksājumu darījumu summas un atkārtošanās un to izpildei izmantotā maksājumu kanāla;

[..]."

29 Šīs regulas 2. panta "Vispārīgas autentificēšanas prasības" 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts:

"Maksājumu pakalpojumu sniedzējiem ir darījumu uzraudzības mehānismi, kas tiem ļauj atklāt neatļautus vai krāpnieciskus maksājumu darījumus nolūkā īstenot drošības pasākumus, kas minēti 1. panta a) un b) apakšpunktā."

30 Minētās deleģētās regulas 11. pants "Bezkontakta maksājumi tirdzniecības vietā" ir izteikts šādi:

"Maksājumu pakalpojumu sniedzējiem ir atļauts nepiemērot drošu lietotāja autentificēšanu (ja ir ievērotas 2. pantā noteiktās prasības) gadījumos, kad maksātājs iniciē bezkontakta elektronisko maksājumu darījumu, ar noteikumu, ka ir izpildīti šādi nosacījumi:

a) darījuma vērtība nepārsniedz [50 EUR] un

b) iepriekšējo bezkontakta elektronisko maksājumu darījumu, kas iniciēti ar maksājumu instrumentu, kam ir bezkontakta funkcionalitāte, kumulatīvā summa, skaitot no drošas lietotāju autentificēšanas pēdējā piemērošanas datuma, nepārsniedz [150 EUR]; vai

c) secīgo bezkontakta elektronisko maksājumu darījumu, kas iniciēti ar maksājumu instrumentu, kam ir bezkontakta funkcionalitāte, skaits kopš drošas lietotāju autentificēšanas pēdējās piemērošanas, nepārsniedz piecus."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

31 *VKI* ir Austrijā reģistrēta apvienība, kurai saskaņā ar Austrijas tiesību aktiem ir tiesības vērsties tiesā, lai aizsargātu patērētāju intereses.

32 *DenizBank* ir bankas iestāde, kas darbojas Austrijas teritorijā. Attiecībās ar klientiem tā piemēro vispārējos līguma nosacījumus, tostarp saistībā ar maksājumu karšu ar *NFC* funkciju izmantošanu. Minētā funkcija, kas automātiski tiek aktivizēta brīdī, kad klients pirmo reizi izmanto savu karti, ļauj apmaksāt nelielas summas līdz 25 EUR vienā maksājumā, neievietojot karti maksājumu terminālī un bez pienākuma ievadīt personas identifikācijas numuru (turpmāk tekstā – "PIN kods") kasēs ar pielāgotajām iekārtām. Savukārt lielāku summu samaksai ir jāautentificējas ar PIN kodu.

33 Šo vispārīgo nosacījumu noteikumu saturu šajā lietā var rezumēt šādi:

– 14. noteikumā it īpaši ir paredzēts, ka izmaiņas vispārīgajos nosacījumos attiecībā uz debetkartēm klientam tiek ierosinātas ne vēlāk kā divus mēnešus pirms paredzētās to spēkā stāšanās dienas un ka tiek uzskatīts, ka klients ir pieņēmis šīs izmaiņas, ja vien viņš līdz minētajam datumam nav skaidri paziņojis, ka tām nepiekrīt, ar klientam, kuram ir patērētāja statuss, paredzētu iespēju brīvi lauzt līgumu, par ko viņš ir jāinformē *DenizBank* viņam nosūtītā priekšlikumā par izmaiņām;

– 15. noteikumā ir paredzēts, ka *DenizBank* nav jāpierāda nedz tas, ka nelielas vērtības maksājumi, kas veikti bez PIN koda ievadīšanas, tātad, izmantojot *NFC* funkciju, ir tikuši autorizēti, nedz arī, ka šīs darbības nav ietekmējušas tehniskas vai citādas nepilnības;

– 16. noteikumā *DenizBank* ir atbrīvota no atbildības un jebkāda atmaksas pienākuma gadījumā, ja kartes turētājs nav autorizējis veikt šādus maksājumu darījumus;

– 17. noteikumā ir paredzēts, ka bankas konta turētājs uzņemas risku, ka, veicot šāda veida maksājumus, viņa karte varētu tikt izmantota ļaunprātīgi;

– 18. noteikumā ir minēts, ka maksājumu kartes zuduma gadījumā, piemēram, nozaudēšanas vai zādzības dēļ, ir tehniski neiespējami bloķēt karti attiecībā uz nelielas vērtības maksājumiem un ka pat pēc bloķēšanas šādus maksājumus vēl var veikt kopumā līdz 75 EUR un *DenizBank* nav pienākuma šīs summas atmaksāt;

– 19. noteikumā ir paredzēts, ka noteikumi par karšu pakalpojumiem principā ir piemērojami arī nelielas vērtības maksājumiem.

34 Ar 2016. gada 9. augusta procesuālo dokumentu *VKI* cēla prasību par noteikuma izmantošanas pārtraukšanu *Handelsgericht Wien* (Vīnes Komerctiesa, Austrija), lai panāktu, ka *DenizBank* tiek aizliegts izmantot sešus iepriekš minētos noteikumus to spēkā neesamības dēļ. Savai aizstāvībai *DenizBank* iebilda, ka 14. noteikums ir likumīgs un ka ar *NFC* funkciju aprīkoto karšu maksājumu funkcijas ir jāizvērtē atsevišķi.

35 Ar 2017. gada 28. aprīļa spriedumu pirmās instances tiesa apmierināja *VKI* prasību. Tā nosprieda, ka 14. noteikums var radīt būtisku kaitējumu un ka uz *NFC* funkciju neattiecas atkāpes noteikumi, kas paredzēti maksājumu instrumentiem attiecībā uz nelielas vērtības maksājumiem, jo karti var izmantot arī citiem maksājumu veidiem, un ka *NFC* funkcija pati par sevi nevar tikt uzskatīta par maksājumu instrumentu.

36 Ar 2017. gada 20. novembra spriedumu par apelācijas sūdzību *Oberlandesgericht Wien* (Apelācijas tiesa Vīnē, Austrija) pirmās instances tiesas spriedumu daļēji atstāja spēkā. Šī tiesa tostarp uzskatīja, ka *NFC* funkcijas izmantošana nav maksājumu instrumenta izmantošana, bet ir pielīdzināma kredītkaršu darījumiem, kas veikti pa pastu vai pa telefonu. Šajā ziņā tā norādīja, ka *NFC* funkcija ir aktivizēta automātiski, atšķirībā no "elektroniskā naudasmaka", un ka karte, kas aprīkota ar šo funkciju, ir nevis anonimizēta, bet gan personalizēta un tās drošums panākts ar koda palīdzību.

37 Iesniedzējtiesā, *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa, Austrija), tika saņemtas *Revision* [kasācijas] sūdzības, ko iesniedza *VKI* un *DenizBank*, par šo apelācijas instancē pasludināto spriedumu.

38 Šī tiesa, pirmkārt, norāda, ka tā ir vairākkārt nospriedusi, ka gadījumā, kad maksājumu pakalpojumu sniedzējs izdara būtiskas izmaiņas pamatlīguma nosacījumos, klients tās nevar akceptēt klusuciešot, kā tas izriet no pamatlietā aplūkoto vispārīgo nosacījumu 14. noteikuma. Tā uzskata, ka šādas izmaiņas būtu pretrunā Direktīvas 2015/2366 52. panta 6. punkta a) apakšpunktam un 54. panta 1. punktam, kas Austrijas tiesību sistēmā identiskā tekstā ir transponēti ar *Zahlungsdienstegesetz 2018* (2018. gada Likums par maksājumu pakalpojumiem, *BGBl.* I, 17/2018), kā arī patērētāju aizsardzības mērķim, kas norādīts šīs direktīvas 63. apsvērumā. Šī tiesa piebilst, ka, pēc tās domām, minētajam noteikumam būtu jāpiemēro papildu pārbaude atbilstoši Direktīvai 93/13. Tā norāda, ka tās iepriekšminētā judikatūra tomēr ir kritizēta daļā Austrijas doktrīnas, kurā tostarp ir norādīts, ka uzņēmumu intereses ir jālīdzsvaro ar patērētāju interesēm, kuri turklāt varētu gūt labumu no šāda veida izmaiņām.

39 Otrkārt, atsaucoties uz Tiesas judikatūru, it īpaši uz 2014. gada 9. aprīļa sprieduma *T-Mobile Austria* (C-616/11, EU:C:2014:242) 33. un 35. punktu, iesniedzējtiesa uzskata, ka maksājuma uzdevuma došana, izmantojot noteiktam kontam piesaistītu maksājumu karti ar *NFC* funkciju, varētu būt anonīmu "procedūru kopums" un tātad "maksājumu instruments" šīs direktīvas 4. panta 14. punkta izpratnē.

40 Gadījumā, ja tas tā būtu, tā, treškārt, jautā, vai maksājums, kas veikts, izmantojot šādas personalizētas kartes *NFC* funkciju, var tikt uzskatīts par maksājumu instrumenta "anonīmu" izmantošanu Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē vai arī šādi to var kvalificēt tikai tad, ja maksājums ir veikts, vienlaicīgi izmantojot karti, kas nav piesaistīta ar individualizētam kontam, un bez jebkāda cita autentifikācijas elementa, kādi ir definēti minētās direktīvas 4. panta 29. un 30. punktā.

41 Ceturtkārt, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai maksājumu pakalpojumu sniedzējam, kurš vēlas atsaukties uz Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto atkāpi, ir jāpierāda, ka, ņemot vērā jaunākās pieejamās zinātniskās atziņas, maksājumu instrumentu nevar bloķēt vai ka tā turpmāka izmantošana nevar tikt novērsta. Šī tiesa atbalsta apstiprinošu atbildi no patērētāju aizsardzības viedokļa un ņemot vērā, ka minētais pakalpojumu sniedzējs ir atbildīgs par drošības pasākumiem saskaņā ar Direktīvas 2015/2366 91. apsvērumu. Tā precizē, ka šajā gadījumā *DenizBank* nav apstrīdējusi *VKI* apgalvojumu, ka šāda bloķēšana ir tehniski iespējama.

42 Šādos apstākļos *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Direktīvas [2015/2366] 52. panta 6. punkta a) apakšpunkts, skatot to kopsakarā ar tās 54. panta 1. punktu, saskaņā ar kuru tiek uzskatīts, ka maksājumu pakalpojumu lietotājs ir pieņēmis ierosinātās līguma nosacījumu izmaiņas, ja maksājumu pakalpojumu lietotājs līdz ierosinātajai izmaiņu spēkā stāšanās dienai nav paziņojis maksājumu pakalpojumu sniedzējam par to, ka izmaiņas nav pieņemtas, ir jāinterpretē tādējādi, ka, izmantojot pieņēmumu par piekrišanas sniegšanu, ar patērētāju bez jebkādiem ierobežojumiem var vienoties arī par visiem iespējamiem līguma nosacījumiem?

2) a) Vai Direktīvas [2015/2366] 4. panta 14. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka personalizētas daudzfunkcionālās maksājumu kartes *NFC* funkcija, ar kuru tiek veikti nelielas vērtības maksājumi no saistītā klienta konta, ir maksājumu instruments?
   b) Ja uz otrā jautājuma a) daļu tiek atbildēts apstiprinoši:

      Vai Direktīvas [2015/2366] 63. panta 1. punkta b) apakšpunkts par atkāpi attiecībā uz nelielas vērtības maksājumiem un elektronisko naudu jāinterpretē tādējādi, ka nelielas vērtības bezkontakta maksājums, izmantojot personalizētas daudzfunkcionālās maksājumu kartes *NFC* funkciju, atkāpes izpratnē ir jāuzskata par maksājumu instrumenta anonīmu izmantošanu?

3) Vai Direktīvas [2015/2366] 63. panta 1. punkta [a]) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka maksājumu pakalpojuma sniedzējs uz šo atkāpi var atsaukties tikai tad, ja var pierādīt, ka, ņemot vērā atbilstošo tehnikas attīstību, maksājumu instruments nevar tikt bloķēts vai tā turpmāka lietošana nevar tikt novērsta?"

43 2019. gada 26. novembrī, piemērojot Reglamenta 101. pantu, Tiesa nosūtīja iesniedzējtiesai lūgumu sniegt paskaidrojumus, aicinot to precizēt iemeslus, kuru dēļ ir jāuzskata, ka Direktīva 2015/2366, tāpat kā Austrijas tiesību akti, ar kuriem tā transponēta, pamatlietai ir piemērojama *ratione temporis*, lai gan dokumentu par lietas ierosināšanu *VKI* iesniedza 2016. gada 9. augustā, kad vēl bija spēkā Direktīva 2007/64, jo tā tika atcelta 2018. gada 13. janvārī.

44 Savā atbildē, kas Tiesas kancelejā saņemta 2020. gada 24. janvārī, iesniedzējtiesa precizēja, ka, izskatot prasību par rīkojumu turpmāk neizmantot līguma noteikumus, kas ir pamatlietas priekšmets, tai būs jāizvērtē šo noteikumu likumība, ņemot vērā ne tikai prasības celšanas brīdī spēkā esošās tiesību normas, bet arī pēc Direktīvas 2007/64 atcelšanas piemērojamās tiesību normas.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

45 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2015/2366 52. panta 6. punkta a) apakšpunkts, lasot to kopā ar tās 54. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kas ir noslēdzis pamatlīgumu ar šo pakalpojumu lietotāju, var ar lietotāju vienoties, ka tiek uzskatīts, ka šajās normās minētajos apstākļos viņš ir piekritis izmaiņām pamatlīgumā, tostarp tad, ja lietotājam ir patērētāja statuss, un uz kuriem līguma noteikumiem var attiecināt šo pieņēmumu.

46 Saskaņā ar Direktīvas 2015/2366 52. panta 6. punkta a) apakšpunktu dalībvalstīm ir jānodrošina, ka maksājumu pakalpojumu lietotājs tiek informēts par to, ka tad, ja par to ir vienojušās pamatlīguma puses, tiek uzskatīts, ka viņš ir piekritis šī līguma noteikumu izmaiņām, ko piedāvā šo pakalpojumu sniedzējs saskaņā ar minētās direktīvas 54. panta 1. punktu, ja vien tas pirms attiecīgo izmaiņu spēkā stāšanās dienas nav paziņojis šim pakalpojumu sniedzējam par atteikšanos tām piekrist.

47 Ir jānorāda, ka prezumpcija par maksājumu pakalpojumu lietotāja klusējot izteiktu piekrišanu, par kuras piemērošanu ir notikusi vienošanās ar šo pakalpojumu sniedzēju, kā izriet no šīm tiesību normām, attiecas tikai uz pamatlīguma nosacījumu "izmaiņām", proti, uz izmaiņām, kas neietekmē šī pamatlīguma nosacījumus tādā pakāpē, ka pakalpojuma sniedzēja piedāvājums faktiski ietvertu jauna līguma noslēgšanu. Valsts tiesai, kas izskata strīdu par šādu klusējot izteiktu piekrišanu, ir jāpārbauda, vai šis pēdējais noteikums ir pareizi īstenots.

48 Savukārt Direktīvas 2015/2366 52. panta 6. punkta a) apakšpunkta formulējumā, lasot to kopsakarā ar tās 54. panta 1. punktu, nav neviena precizējuma par maksājumu pakalpojumu lietotāja statusu, kā tas ir paredzēts pirmajā jautājumā. Ja "patērētāja" statuss šīs direktīvas 4. panta 20. punkta izpratnē ir noteicošais elements, tās tiesību normās tas ir skaidri precizēts, kā tas ir tostarp tās 38. pantā.

49 No tā izriet, ka Direktīvas 2015/2366 52. panta 6. punkta a) apakšpunkts attiecas gan uz maksājumu pakalpojumu lietotājiem, kuriem ir patērētāju statuss, gan uz lietotājiem, kuriem nav šāda statusa.

50 Turklāt no minētā 52. panta 6. punkta a) apakšpunkta formulējuma, lasot to kopā ar minētā 54. panta 1. punkta otro daļu, izriet, ka pirmās tiesību normas vienīgais mērķis ir noteikt prasības attiecībā uz iepriekšēju informēšanu, nevis noteikt to pamatlīguma izmaiņu saturu, kuras var pieņemt klusuciešot, ņemot vērā, ka šajās tiesību normās ir vienīgi atzīta šādu izmaiņu iespējamība un attiecībā uz tām prasīta pilnīga pārskatāmība, nenosakot to būtību.

51 Šo analīzi apstiprina Direktīvas 2015/2366 52. panta 6. punkta a) apakšpunkta, lasot to kopā ar tās 54. panta 1. punktu, kontekstuāla interpretācija.

52 Šis 52. pants "Informācija un nosacījumi", kā arī minētais 54. pants "Izmaiņas pamatlīguma nosacījumos" ir ietverti Direktīvas 2015/2366 3. nodaļā par maksājumu darījumiem, uz kuriem attiecas pamatlīgums, un tā ietilpst direktīvas III sadaļā "Maksājumu pakalpojumu nosacījumu pārredzamība un informācijas prasības". No tā izriet, ka minētā 52. un 54. panta mērķis ir reglamentēt tikai nosacījumus un informāciju, kas maksājumu pakalpojumu sniedzējam ir jāpaziņo savu pakalpojumu lietotājam, nevis definēt to savstarpējo saistību saturu, kuras šīm personām ir atļauts uzņemties līgumā, kas ir reglamentēts šīs direktīvas IV sadaļas "Tiesības un pienākumi saistībā ar maksājumu pakalpojumu sniegšanu un izmantošanu" noteikumos.

53 Turklāt Direktīvas 2015/2366 42. pantā "Atkāpe no informēšanas prasībām attiecībā uz nelielas vērtības maksājumu instrumentiem un elektronisko naudu", kas arī ir ietverts tās III sadaļā, ir skaidri norādīts, ka minētais 52. un 54. pants attiecas uz informāciju par maksājumu pakalpojumiem, kuru, ja nav skaidri atļautas atkāpes, ir pienākums sniegt pakalpojumu sniedzējam.

54 Turklāt šīs direktīvas 51. pantā ir precizēts, ka maksājumu pakalpojumu sniedzējam ir jādara zināma informācija un nosacījumi, kas paredzēti tās 52. pantā, uz pastāvīga informācijas nesēja, kā arī skaidrā un nepārprotamā veidā, vēl pirms maksājumu pakalpojumu lietotājam kļūst saistošs pamatlīgums vai piedāvājums, lai ļautu lietotājam izdarīt izvēli, pilnībā pārzinot faktus, kā tas izriet no minētās direktīvas 54. apsvēruma.

55 Visi iepriekš minētie apsvērumi nav pretrunā Direktīvas 2015/2366 52. panta 6. punkta a) apakšpunkta, lasot to kopā ar tās 54. panta 1. punktu, teleoloģiskai interpretācijai.

56 Protams, kā norāda iesniedzējtiesa un *VKI*, šīs direktīvas 63. apsvērumā ir noteikts, ka, "lai nodrošinātu augsta līmeņa patērētāju aizsardzību, dalībvalstīm patērētāju interesēs būtu jāspēj paturēt spēkā vai ieviest ierobežojumus vai aizliegumus attiecībā uz vienpusējām izmaiņām pamatlīguma nosacījumos, piemēram, ja nav pamatota iemesla šādām izmaiņām".

57 Tomēr no Direktīvas 2015/2366 107. panta izriet, ka tās 52. panta 6. punkta a) apakšpunkts un 54. panta 1. punkts ir vērsti uz to, lai īstenotu pilnīgu saskaņošanu šo normu reglamentētajā jomā, proti, ņemot vērā to formulējumu, iepriekšējas informēšanas par pamatlīguma izmaiņām jomā attiecībā uz klusējot izteiktu piekrišanu pamatlīguma izmaiņām, ja tāda vienošanās pastāv pušu starpā, un ka ne dalībvalstis, ne šādu pakalpojumu sniedzēji no tiem nevar atkāpties, izņemot, ja šie pakalpojumu sniedzēji izlemj savu pakalpojumu lietotājiem piešķirt labvēlīgākus nosacījumus.

58 Līdz ar to Direktīvas 2015/2366 52. panta 6. punkta a) apakšpunktu, lasot to kopsakarā ar tās 54. panta 1. punktu, ņemot vērā tās 63. apsvērumu, nevar interpretēt tādējādi, ka tajā ir noteikti ierobežojumi, kas saistīti vai nu ar lietotāja statusu, vai līguma noteikumu veidu, uz kuriem var attiekties šādas vienošanās par klusējot izteiktu piekrišanu izmaiņām.

59 Tai pat laikā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru sadarbības ar valstu tiesām procedūrā, kas ieviesta ar LESD 267. pantu, Tiesai ir jāsniedz valsts tiesai noderīga atbilde, kas ļautu tai izspriest lietu, kura iesniegta izskatīšanai šajā tiesā. Šajā nolūkā Tiesai no visas iesniedzējtiesas sniegtās informācijas, tostarp no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojuma, ir tiesības nošķirt tās Savienības tiesību normas un principus, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā pamatlietas priekšmetu, pat ja šīs normas minētās tiesas uzdotajos jautājumos nav konkrēti minētas (skat. it īpaši spriedumus, 2019. gada 19. decembris, *Airbnb Ireland*, C-390/18, EU:C:2019:1112, 36. punkts, kā arī 2020. gada 12. marts, *Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle*, C-769/18, EU:C:2020:203, 39. un 40. punkts).

60 Šajā gadījumā sava lēmuma pamatojumā iesniedzējtiesa ir pamatoti konstatējusi saikni starp vispārīgo nosacījumu 14. noteikumu, kas ir pamatlietas priekšmets un kura saturs ir izklāstīts šī sprieduma 33. punktā, un Direktīvas 93/13 normām par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos. Turklāt šī tiesa uzskata, ka strīdīgais noteikums praksē var būt pamats vienpusējām izmaiņām pamatlīgumā, izmantojot tajā paredzēto piekrišanas prezumpciju, jo maksājumu pakalpojumu lietotāji pietiekami labi neanalizējot šādu noteikumu sekas.

61 Šajā ziņā ir jākonstatē, ka attiecībā uz maksājumu pakalpojumu lietotājiem, kuriem ir "patērētāja" statuss Direktīvas 93/13 2. panta izpratnē, tāda noteikuma negodīguma pārbaudi, kas attiecas uz tādu pamatlīguma izmaiņu klusējot izteiktu pieņemšanu kā pamatlietā, reglamentē šīs direktīvas normas.

62 Proti, no Direktīvas 2015/2366 normām, it īpaši ņemot vērā tās 55. apsvērumu, izriet, ka joprojām ir piemērojami citi Savienības tiesību akti par patērētāju aizsardzību, piemēram, Direktīva 2011/83. Līdz ar to, ja maksājumu pakalpojumu lietotājam ir patērētāja statuss, Direktīvu 2015/2366 var piemērot vienlaikus ar Direktīvu 93/13, kas grozīta ar Direktīvu 2011/83, un tādējādi neskarot dalībvalstu veiktos pasākumus, lai transponētu šo direktīvu, ar kuru tajā reglamentētajā jomā tiek veikta tikai minimāla saskaņošana un tādējādi tā ļauj pieņemt vai paturēt spēkā stingrākus, ar Līgumu saderīgus valsts pasākumus, lai nodrošinātu augstāku patērētāju aizsardzības līmeni (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, *Condominio di Milano, via Meda*, C-329/19, EU:C:2020:263, 33. punkts).

63 Tādējādi Direktīvas 93/13 3. panta 1. punktā ir noteikts, cik lielā mērā starp patērētāju un pārdevēju vai pakalpojumu sniedzēju noslēgtā līgumā iekļauts noteikums var tikt atzīts par negodīgu. Šī 3. panta 3. punktā ir atsauce uz minētās direktīvas pielikumu, kas ietver indikatīvu sarakstu ar šādiem noteikumiem, kuru skaitā šī pielikuma 1. punkta j) apakšpunktā ir minēti arī "noteikumi, kuru mērķis vai sekas [..] ir ļaut pārdevējam vai piegādātājam vienpusēji grozīt līguma noteikumus bez līgumā noteikta pamatota iemesla". Turklāt Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka negodīgi noteikumi šīs direktīvas izpratnē atbilstoši piemērojamajās valsts tiesībās paredzētajiem nosacījumiem

patērētājam nav saistoši. Minētās direktīvas 8. pantā ir precizēts, ka dalībvalstis var pieņemt vai saglabāt visstingrākos Līgumam atbilstīgos noteikumus jomā, uz ko attiecas šī direktīva, lai nodrošinātu visaugstāko patērētāja aizsardzības līmeni.

64 Tādējādi iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai vispārīgo nosacījumu 14. noteikumam par klusējot izteiktu piekrišanu pamatlīgumā ar patērētāju veiktajām izmaiņām, par kuru ir runa pamatlietā, ir vai nav negodīgs raksturs, un vajadzības gadījumā ir jāizdara secinājumi, kas izriet no šī noteikuma prettiesiskuma, ņemot vērā Direktīvas 93/13 normas, nevis Direktīvas 2015/2366 52. panta 6. punkta a) apakšpunktu, lasot to kopā ar tās 54. panta 1. punktu.

65 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka attiecībā uz standartnoteikumiem, kas ļauj vienpusēji pielāgot līgumus, Tiesa ir nospriedusi, ka tiem ir jāatbilst Direktīvā 93/13 noteiktajām labticības, līdzsvara un pārskatāmības prasībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 21. marts, *RWE Vertrieb*, C-92/11, EU:C:2013:180, 47. punkts).

66 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2015/2366 52. panta 6. punkta a) apakšpunkts, lasot to kopā ar tās 54. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to tiek regulēta informācija un nosacījumi, ko ir pienākums sniegt maksājumu pakalpojumu sniedzējam, kurš vēlas ar savu pakalpojumu lietotāju vienoties attiecībā uz pieņēmumu par piekrišanu viņu starpā noslēgtā pamatlīguma noteikumu izmaiņām atbilstoši šī līguma noteikumiem, taču tajā nav ierobežojumu attiecībā uz pakalpojumu lietotāja statusu vai līguma noteikumu veidu, kuros var veikt šādas izmaiņas, tomēr tas neskar iespēju pārbaudīt, vai noteikums nav negodīgs, ņemot vērā Direktīvas 93/13 normas gadījumā, kad pakalpojumu lietotājam ir patērētāja statuss.

Par otrā jautājuma a) daļu

67 Ar otrā jautājuma a) daļu iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2015/2366 4. panta 14. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka par "maksājumu instrumentu", kā tas ir definēts šajā tiesību normā, ir uzskatāma *NFC* funkcija, kas ir integrēta personalizētā daudzfunkciju maksājumu kartē un kas ļauj veikt nelielas vērtības maksājumus no šai kartei piesaistītā bankas konta.

68 Direktīvas 2015/2366 4. panta 14. punktā jēdziens "maksājumu instruments" šīs direktīvas piemērošanas mērķiem ir definēts kā "jebkāda personalizēta ierīce un/vai procedūru kopums, par ko maksājumu pakalpojumu lietotājs un maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir vienojušies un ko izmanto, lai iniciētu maksājuma uzdevumu".

69 Atbilstoši Direktīvas 2007/64 4. panta 23. punktam, kas formulēts līdzīgā veidā, maksājumu instruments šīs direktīvas piemērošanas nolūkiem ir "jebkāda(-as) individuāla(-as) ierīce(-es) un/vai procedūru kopums, par ko maksājumu pakalpojumu lietotājs un maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir vienojušies un ko maksājumu pakalpojumu lietotājs izmanto, lai ierosinātu maksājuma uzdevumu".

70 Šajā ziņā ir jānorāda, ka 2014. gada 9. aprīļa sprieduma *T-Mobile Austria* (C-616/11, EU:C:2014:242) 31. punktā, kas attiecas uz Direktīvas 2007/64 4. panta 23. punkta interpretāciju, Tiesa vispirms norādīja, ka pastāv zināmas atšķirības starp šīs tiesību normas dažādu valodu redakcijām attiecībā uz apzīmētāja "personalizēta" lietojumu saistībā ar vārdkopu "jebkāda ierīce" un/vai vārdkopu "procedūru kopums". Turpinājumā tā minētā sprieduma 32. punktā atgādināja pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru, pirmkārt, Savienības tiesību normas ir interpretējamas un piemērojamas vienveidīgi, ņemot vērā visu Savienības valodu versijas, un, otrkārt, ja Savienības tiesību teksta dažādu valodu redakcijas atšķiras, attiecīgā norma ir jāinterpretē saistībā ar tā tiesiskā regulējuma vispārējo sistēmu un mērķi, kurā šī norma ietilpst. Visbeidzot, minētā sprieduma 33. punktā Tiesa uzskatīja – lai maksājumu instrumentu atzītu par "individuālu", tam būtu jāļauj maksājumu pakalpojuma sniedzējam pārbaudīt to, ka maksājuma uzdevumu ir iniciējis lietotājs, kurš ir tiesīgs šādi rīkoties.

71 Tādējādi šī paša sprieduma 34. un 35. punktā Tiesa uzskatīja, ka no tādu anonīmu maksājumu instrumentu esamības kā tie, kas ir skaidri minēti šīs direktīvas 53. pantā (tagad – Direktīvas 2015/2366 63. pants), noteikti izriet, ka minētā 4. panta 23. punktā definētais jēdziens "maksājumu instruments" var attiekties uz anonīmu procedūru kopumu, par ko maksājumu pakalpojumu lietotājs un maksājumu pakalpojumu sniedzējs ir vienojušies un kuru lietotājs izmanto maksājuma uzdevuma iniciēšanai.

72 Tieši šīs "maksājuma uzdevuma" jēdziena definīcijas Direktīvas 2007/64 4. panta 23. punkta (tagad – Direktīvas 2015/2366 4. panta 14. punkts) izpratnē ir jāatbild uz iesniedzējtiesas šajā lietā uzdotā otrā jautājuma a) daļu.

73 Šajā gadījumā minētā tiesa pamatoti uzskata, ka no šī sprieduma 70. un 71. punktā minētās judikatūras izriet, ka individuālam kontam piesaistīta daudzfunkcionāla maksājumu karte ar *NFC* funkciju, kāda aplūkojama pamatlietā, nav uzskatāma par "personalizētu ierīci" Direktīvas 2015/2366 4. panta 14. punktā minētā pirmā gadījuma izpratnē, jo šīs funkcijas izmantošana pati par sevi neļauj maksājumu pakalpojumu sniedzējam pārbaudīt, ka maksājumu ir iniciējis lietotājs, kam ir šādas tiesības, atšķirībā no citām šīs kartes funkcijām, kurām nepieciešama tādu personalizētu drošības datu izmantošana, kāds ir PIN kods.

74 Līdz ar to iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai *NFC* funkcijas izmantošana pati par sevi var būt anonīms "procedūru kopums" Direktīvas 2015/2366 4. panta 14. punktā paredzētā otrā gadījuma izpratnē un līdz ar to – "maksājumu instruments" šīs direktīvas piemērošanas nolūkā.

75 Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 37.–40. punktā, individuālam bankas kontam piesaistītas maksājumu kartes ar *NFC* funkciju izmantošana ir anonīms procedūru kopums, par ko ir jāvienojas lietotājam un maksājumu pakalpojumu sniedzējam un kas tiek izmantots maksājuma iniciēšanai, un tādējādi šī funkcija ir "maksājumu instruments" Direktīvas 2015/2366 4. panta 14. punktā minētā otrā gadījuma izpratnē.

76 Proti, no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka *NFC* funkciju pēc tam, kad to ir aktivizējis šādai kartei piesaistītā bankas konta turētājs, saskaņā ar līgumu, kas noslēgts starp maksājumu pakalpojumu sniedzēju un šo lietotāju, var izmantot ikviens indivīds, kuram ir šī karte, lai veiktu nelielas vērtības maksājumus minētajā līgumā paredzētā maksimālā apjoma robežās, kas tiek iegrāmatoti šajā kontā, ievērojot šajā līgumā atļauto maksimālo apmēru, neizmantojot personalizētus drošības datus, lai "autentificētos" vai "droši autentificētos" maksājuma uzdevuma veikšanai šīs direktīvas 4. panta 29.–31. punkta izpratnē.

77 Ir jāprecizē, ka *NFC* funkcija, ņemot vērā tās īpatnības, ir juridiski nošķirama no citām maksājumu kartes, kurā tā integrēta, funkcijām, kam savukārt ir nepieciešama personalizētu drošības datu izmantošana, it īpaši, lai veiktu maksājumus, kuru vērtība pārsniedz *NFC* funkcijas izmantošanai noteikto maksimālo apmēru. Līdz ar to pēdējo minēto, aplūkotu atsevišķi, var kvalificēt kā maksājumu instrumentu Direktīvas 2015/2366 4. panta 14. punkta izpratnē, un tā ietilpst tās materiālajā piemērošanas jomā.

78 Šāda interpretācija veicina Direktīvas 2015/2366 mērķu sasniegšanu, jo tas, ka *NFC* funkcija tādējādi ir tieši pakļauta šajā direktīvā noteiktajām prasībām, veicina ne tikai šī jaunā maksāšanas līdzekļa attīstību taisnīgos konkurences apstākļos starp maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, bet arī šo pakalpojumu lietotāju, it īpaši patērētāju, aizsardzību saskaņā ar šīs direktīvas preambulā un it īpaši tās 6. apsvērumā sniegtajām vadlīnijām.

79 Līdz ar to uz otrā jautājuma a) daļu ir jāatbild, ka Direktīvas 2015/2366 4. panta 14. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka *NFC* funkcija, kas ir integrēta personalizētā daudzfunkciju maksājumu kartē un kas ļauj veikt nelielas vērtības maksājumus no šai kartei piesaistītā bankas konta, ir uzskatāma par šajā tiesību normā definēto "maksājumu instrumentu".

Par otrā jautājuma b) daļu

80 Ar otrā jautājuma b) daļu iesniedzējtiesa jautā, vai Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka nelielas vērtības bezkontakta maksājums ar daudzfunkcionālu personalizētu maksājumu karti, izmantojot *NFC* funkciju, ir attiecīgā maksājumu instrumenta "anonīma" izmantošana šīs atkāpes normas izpratnē.

81 Saskaņā ar Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta b) apakšpunktu attiecībā uz nelielas vērtības maksājumu instrumentiem, kas definēti minētā punkta ievadteikumā, maksājumu pakalpojumu sniedzējs var vienoties ar pakalpojumu lietotāju par to, ka tie atkāpjas no šajā b) apakšpunktā minētajiem noteikumiem, ja "maksājumu instrumentu izmanto anonīmi" vai ja "maksājumu pakalpojuma sniedzējs cita, maksājumu instrumentam raksturīga iemesla dēļ nevar pierādīt, ka maksājumu darījums ir ticis autorizēts".

82 Tiesa ir norādījusi, ka no Direktīvas 2007/64 53. panta 1. punkta b) apakšpunkta (tagadējā Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta b) apakšpunkta) izriet, ka noteiktus maksājumu instrumentus var izmantot anonīmi, kad maksājumu pakalpojumu veicējam nav pienākuma iesniegt pierādījumus par aplūkojamā darījuma autentificēšanu pirmās minētās direktīvas 59. pantā (tagadējā otrās minētās direktīvas 72. pantā) minētajā gadījumā (spriedums, 2014. gada 9. aprīlis, *T-Mobile Austria*, C-616/11, EU:C:2014:242, 34. punkts).

83 Konkrētāk, Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta b) apakšpunktā maksājumu pakalpojumu sniedzējam un tā pakalpojumu lietotājam ir atļauts līgumiski atkāpties, pirmkārt, no šīs direktīvas 72. panta, kurā ir noteikts, ka pakalpojumu sniedzējam ir pienākums pierādīt maksājumu darījuma autentificēšanu un izpildi, otrkārt, no tās 73. panta, kurā ir noteikts maksājumu pakalpojumu sniedzēja atbildības princips attiecībā uz neautorizētu maksājumu darījumu, un, treškārt, no minētās direktīvas 74. panta 1. un 3. punkta, kurā ir ietverta daļēja atkāpe no minētā principa, paredzot, kādā apmērā maksātājam – līdz 50 EUR robežai – ir pienākums uzņemties ar šādiem darījumiem saistītos zaudējumus, izņemot gadījumus, kad pakalpojumu sniedzējam ticis paziņots par maksājumu instrumenta nozaudēšanu, zādzību vai nelikumīgu piesavināšanos.

84 Jāuzsver, ka, ņemot vērā šīs direktīvas 63. panta 1. punkta b) apakšpunkta izņēmuma raksturu, tas ir jāinterpretē šauri.

85 Kā ir norādījušas iesniedzējtiesa un Komisija, no minētā 63. panta 1. punkta b) apakšpunkta formulējuma, lasot to kopsakarā ar tajā minētajām tiesību normām, izriet, ka abu gadījumu, kuros var izmantot tajā paredzēto atkāpi, kopīga iezīme ir maksājumu pakalpojumu sniedzēja objektīva nespēja pierādīt, ka maksājuma darījums ir ticis pienācīgi autorizēts vai nu attiecīgā maksājumu instrumenta "anonīmas" izmantošanas dēļ, vai arī "cita, [tam] raksturīga iemesla dēļ".

86 Šajā gadījumā, runājot par to, vai maksājums, kas veikts, izmantojot daudzfunkciju personalizētas maksājumu kartes *NFC* funkciju, var tikt kvalificēts kā "anonīma" izmantošana Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ir jāņem vērā šādi apstākļi.

87 Pirmkārt, aplūkotā karte tiek saukta par "personalizētu", jo tā ir piesaistīta noteikta klienta, proti, "maksātāja", kā tas ir definēts šīs direktīvas 4. panta 8. punktā, bankas kontam un maksājums, kas veikts ar *NFC* funkcijas starpniecību, tiek veikts no šī konta. Otrkārt, šāda veida maksājumam, kas ir ierobežots ar nelielas vērtības summām, ir nepieciešams tikai šīs kartes turējums, kad klients ir aktivizējis minēto funkciju, nevis autentificēšana, izmantojot tādus personalizētus drošības datus kā PIN kods vai paraksts. No šī pēdējā minētā apstākļa izriet, ka ikviens indivīds, kam ir piekļuve minētajai kartei, šādu maksājumu var veikt noteiktajā maksimālajā apmērā, tostarp bez konta turētāja piekrišanas, kartes nozaudēšanas, zādzības vai nelikumīgas piesavināšanās gadījumā.

88 Šajā kontekstā ir svarīgi nošķirt debitētā konta īpašnieka identifikāciju, kas tieši izriet no attiecīgās kartes personalizēšanas, un šī turētāja, iespējams, sniegto maksājuma autorizāciju, ko nevar apliecināt vienkārša kartes izmantošana, ja attiecīgais maksājums tiek veikts, izmantojot *NFC* funkciju. Turētāja piekrišana šādam maksājumam nevar tikt izsecināta no vienkāršas ar šo funkciju aprīkotās kartes fiziska turējuma.

89 Līdz ar to *NFC* funkcijas izmantošana nelielas vērtības maksājumu veikšanai ir "anonīma" izmantošana šīs direktīvas 63. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, pat ja karte, kurā integrēta minētā funkcija, ir piesaistīta konkrēta klienta bankas kontam. Šādā situācijā maksājumu pakalpojumu sniedzējam nav objektīvi iespējams identificēt personu, kas ir veikusi maksājumu ar šo instrumentu, un līdz ar to pārbaudīt vai pat pierādīt, ka konta turētājs ir pienācīgi autorizējis šo darījumu.

90 Kā apgalvo *DenizBank*, šo interpretāciju apstiprina Direktīvas 2015/2366 mērķi "ļaut izstrādāt lietotājdraudzīgus un pieejamus maksāšanas līdzekļus zema riska maksājumiem, piemēram, nelielas vērtības bezkontakta maksājumiem tirdzniecības vietā", kā tas ir noteikts tās 96. apsvērumā, un "atvieglot jaunu maksāšanas līdzekļu piekļuvi plašākam tirgum un nodrošināt augsta līmeņa patērētāju aizsardzību šo maksājumu pakalpojumu izmantošanā", kā teikts šīs direktīvas 6. apsvērumā. Tāpat šīs direktīvas 81. apsvērumā ir norādīts, ka "nelielas vērtības maksājumu instrumentiem vajadzētu būt lētai un viegli lietojamai alternatīvai lētu preču un pakalpojumu gadījumā, un tie nebūtu jāpārslogo ar pārmērīgām prasībām", vienlaikus precizējot, ka "maksājumu pakalpojumu lietotāji būtu pienācīgi jāaizsargā". Proti, ne tikai maksājumu pakalpojumu sniedzēja, bet arī viņa klienta interesēs, ciktāl pēdējais minētais to vēlas un joprojām ir pietiekami aizsargāts, ir iegūt tādus inovatīvus, ātrus un vienkāršus izmantojamus maksājumu līdzekļus kā *NFC* funkcija.

91 Turklāt šāda Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta b) apakšpunkta interpretācija atbilst minētās direktīvas vispārējai sistēmai, ciktāl atbilstoši tajā paredzētajiem noteikumiem klients, kurš ir izvēlējies izmantot vienkāršotu maksājumu instrumentu bez nepieciešamības identificēties nelielas vērtības maksājumu veikšanai, kāda ir *NFC* funkcija, ir uzskatāms par tādu, kas ir piekritis tikt pakļauts pakalpojumu, kuri ir atļauti saskaņā ar šo tiesību normu, sniedzēja atbildības līgumisko ierobežojumu sekām.

92 Savienības likumdevējs, kā izriet no minētā 1. punkta ievadteikuma, ierobežojot finansiālo zaudējumu apmēru, kas klientam potenciāli ir jāuzņemas atbilstoši šīs direktīvas pantiem, lasot tos šī sprieduma 90. punktā minēto apsvērumu kontekstā, ļauj nodrošināt līdzsvaru starp priekšrocībām un riskiem, ko rada šāds instruments, it īpaši klientiem, kuriem ir patērētāja statuss.

93 Līdz ar to uz otrā jautājuma b) daļu ir jāatbild, ka Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka nelielas vērtības bezkontakta maksājums ar daudzfunkcionālu personalizētu maksājumu karti, izmantojot *NFC* funkciju, ir attiecīgā maksājumu instrumenta "anonīma" izmantošana šīs atkāpes normas izpratnē.

Par trešo jautājumu

94 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kurš vēlas izmantot šajā tiesību normā paredzēto atkāpi, var tikai apgalvot, ka nav iespējams bloķēt attiecīgo maksājumu instrumentu vai nepieļaut tā izmantošanu, lai gan, ņemot vērā pieejamo tehnisko zināšanu objektīvo situāciju, šāda neiespējamība nevar tikt pierādīta.

95 Saskaņā ar Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta a) apakšpunktu par maksājumu instrumentiem, kas saistīti ar nelielas vērtības summām, kā tie definēti minētā punkta ievadteikumā, maksājumu pakalpojumu sniedzējs var vienoties ar savu pakalpojumu lietotāju par to, ka tie tiks atbrīvoti no

atsevišķiem savstarpējiem pienākumiem, proti, tiem, kas izriet no šī punkta a) apakšpunktā uzskaitītajiem noteikumiem, ja nav iespējama "maksājumu instrumenta", kas ir viņu starpā noslēgtā pamatlīguma priekšmets, "bloķēšana" vai "[šī instrumenta] turpmākas lietošanas novēršana".

96 No šī 63. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējuma skaidri izriet, ka šajā tiesību normā paredzētā atkāpes režīma īstenošana ir pakļauta konstatējumam par neiespējamību attiecīgo maksājumu instrumentu bloķēt vai novērst tā turpmāku izmantošanu.

97 Tāpat Direktīvas 2007/64 53. panta 1. punkta a) apakšpunktā, kuram atbilst Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta a) apakšpunkts, bija paredzēts, ka tajā noteiktā atkāpe ir piemērojama konkrētajā gadījumā, kad "maksājumu instrumentā nav atļauta tā bloķēšana vai paredzēts aizliegums tā turpmākai lietošanai".

98 Līdz ar to maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kurš vēlas izmantot Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto iespēju, lai atbrīvotos no saviem pienākumiem, nevar tikai pamatlīgumā par attiecīgo maksājumu instrumentu norādīt, ka tas nespēj bloķēt šo instrumentu vai novērst tā turpmāku lietošanu. Šim pakalpojumu sniedzējam, sniedzot pierādījumus strīda gadījumā, ir jāpierāda, ka šo instrumentu tehnisku iemeslu dēļ nekādā veidā nav iespējams bloķēt vai novērst tā turpmāku izmantošanu. Ja tiesa, kas izskata lietu, uzskata, ka faktiski bija iespējams veikt šādu bloķēšanu vai novērst šādu izmantošanu, ņemot vērā pieejamo tehnisko zināšanu objektīvo situāciju, bet pakalpojumu sniedzējs šīs zināšanas nav izmantojis, tam nevar piemērot minēto 63. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

99 Šo Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta a) apakšpunkta formulējuma interpretāciju apstiprina gan sistēmiska, gan teleoloģiska minētās tiesību normas interpretācija.

100 Attiecībā uz Direktīvas 2015/2366 vispārējo sistēmu ir jāatgādina, ka šīs direktīvas 63. panta 1. punkta a) apakšpunkts ļauj maksājumu pakalpojumu sniedzējam un tā pakalpojumu lietotājam līgumiski atkāpties no to pienākumu piemērošanas, kas izriet, pirmkārt, no šīs direktīvas 69. panta 1. punkta b) apakšpunkta, atbilstoši kuram pakalpojumu sniedzējs nekavējoties ir jāinformē par maksājumu instrumenta nozaudēšanu, zādzību vai neatļautu piesavināšanos, vai jebkādu neautorizētu tā izmantošanu, otrkārt, no tās 70. panta 1. punkta c) un d) apakšpunkta, kurā maksājumu pakalpojumu sniedzējam ir paredzēts pienākums nodrošināt, lai maksājumu pakalpojumu lietotājam būtu pieejami līdzekļi, lai bez maksas veiktu šo paziņošanu vai pieprasītu tā bloķēšanu, kā arī treškārt, no minētās direktīvas 74. panta 3. punkta, ar kuru maksātājs, ja vien tas nerīkojas krāpnieciskos nolūkos, tiek atbrīvots no finansiālajām sekām, kas rodas maksājumu līdzekļa nozaudēšanas, zādzības vai nelikumīgas piesavināšanās dēļ, kas radušās pēc minētās paziņošanas.

101 Tā kā ar to ir ieviests izņēmums no noteikumiem, kas izriet no citiem iepriekšējā punktā minētajiem noteikumiem, Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē šauri, līdz ar to šīs pēdējās minētās tiesību normas piemērošanas nosacījumi nevar tikt interpretēti tādējādi, ka tiek atcelts pierādīšanas pienākums personai, kura atsaucas uz minēto izņēmumu, un tādējādi šī persona tiek atbrīvota no kaitējumu radošām sekām, kas var izrietēt no minēto noteikumu piemērošanas.

102 Runājot par Direktīvas 2015/2366 mērķiem, it īpaši no tās 6., 53. un 63. apsvēruma izriet, ka tās mērķis ir aizsargāt maksājumu pakalpojumu lietotājus un it īpaši nodrošināt augstu aizsardzības līmeni tiem lietotājiem, kuriem ir patērētāju statuss (attiecībā uz Direktīvu 2007/64 skat. spriedumus, 2017. gada 25. janvāris, *BAWAG*, C-375/15, EU:C:2017:38, 45. punkts, un 2020. gada 2. aprīlis, *PrivatBank*, C-480/18, EU:C:2020:274, 66. punkts).

103 Turklāt saskaņā ar Direktīvas 2015/2366 91. apsvērumu šādu pakalpojumu sniedzēji ir atbildīgi par drošības pasākumiem, kuriem jābūt samērīgiem ar riskiem, kas saistīti ar šiem pakalpojumiem, un to pienākums it īpaši ir izveidot sistēmu risku samazināšanai un uzturēt efektīvas incidentu pārvaldības procedūras saskaņā ar šīs direktīvas 95. pantu. Lai gan minētās direktīvas 96. apsvērumā šie

pienākumi, šķiet, ir ierobežoti attiecībā uz "bezkontakta nelielas vērtības maksājumiem tirdzniecības vietā", tas tomēr neliek apšaubīt maksājumu pakalpojumu sniedzēju atbildības principu drošības jomā, nosakot, ka "regulatīvajos tehniskajos standartos būtu jāprecizē izņēmumi attiecībā uz drošības prasību piemērošanu", kā tas ir paredzēts šīs pašas direktīvas 98. pantā. Tādējādi Deleģētās regulas 2018/389 2. un 11. pantā, lasot tos kopsakarā ar tās 9. un 11. apsvērumu, ir noteikts, cik lielā mērā minētie pakalpojumu sniedzēji var atkāpties no noteikuma par drošu autentificēšanos šādiem bezkontakta maksājumiem.

104 Kā secinājumu 60. un 61. punktā uzsver ģenerāladvokāts, ja maksājumu pakalpojumu sniedzējs varētu tikt atbrīvots no atbildības, vienkārši apgalvojot, ka viņš nevar bloķēt maksājumu instrumentu vai novērst tā turpmāku izmantošanu, tas varētu vienkārši, piedāvājot tehniski viduvēju risinājumu, likt uzņemties savu pakalpojumu lietotājiem riskus, kas saistīti ar neatļautiem maksājumiem. Šāda šo risku un ar to saistīto kaitīgo seku pāreja neatbilst nedz mērķim aizsargāt maksājumu pakalpojumu lietotājus, it īpaši patērētājus, nedz noteikumam, saskaņā ar kuru maksājumu pakalpojumu sniedzēji uzņemas atbildību veikt atbilstošus drošības pasākumus, un gan šis mērķis, gan noteikums abi ir ar Direktīvu 2015/2366 ieviestās sistēmas pamatā.

105 Šādu Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta a) apakšpunkta interpretāciju nevar atspēkot ar *DenizBank* argumentiem, ka šī analīze kaitētu jaunu tirdzniecības modeļu attīstībai nelielas vērtības maksājumu pakalpojumu jomā un apdraudētu pakalpojumu sniedzēju brīvību piedāvāt maksājumu karti, attiecībā uz kuru tiktu tikai norādīts, ka tā nevar tikt bloķēta, neatkarīgi no iemesla. Šie argumenti ir pretrunā ne tikai šīs tiesību normas formulējumam, bet arī šīs direktīvas vispārējai sistēmai un tiesību aktā, kurā ietilpst minētā tiesību norma, izvirzītajiem mērķiem.

106 Līdz ar to uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kurš vēlas izmantot šajā tiesību normā paredzēto atkāpi, nedrīkst tikai apgalvot, ka nav iespējams bloķēt attiecīgo maksājumu instrumentu vai nepieļaut tā izmantošanu, lai gan, ņemot vērā pieejamo tehnisko zināšanu objektīvo situāciju, šāda neiespējamība nevar tikt pierādīta.

Par šī sprieduma iedarbības ierobežošanu laikā

107 Savos rakstveida apsvērumos *DenizBank* būtībā lūdza, lai Tiesa ierobežo sava sprieduma iedarbību laikā, konkrētāk, gadījumā, ja tā nospriestu, ka daudzfunkciju maksājumu kartes *NFC* funkcija nav "maksājumu instruments" Direktīvas 2015/2366 4. panta 14. punkta izpratnē. Šī lūguma pamatojumam tā atsaucās uz būtiskām finansiālajām sekām, ko varētu radīt spriedums, un uz faktu, ka attiecīgie uzņēmumi varēja likumīgi gaidīt, ka tiks sniegta cita interpretācija.

108 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Tiesa tikai īsta izņēmuma kārtā, piemērojot Savienības tiesību sistēmai raksturīgo vispārējo tiesiskās drošības principu, var ierobežot iespēju visām ieinteresētajām personām atsaukties uz normu, kuru tā ir interpretējusi, lai apstrīdētu labticīgi nodibinātas tiesiskās attiecības. Lai varētu pieņemt lēmumu par šādu ierobežojumu, ir jābūt izpildītiem diviem būtiskiem kritērijiem, proti, jāpastāv ieinteresēto personu labticībai un būtisku traucējumu rašanās riskam (skat. it īpaši spriedumus, 2019. gada 10. jūlijs, *WESTbahn Management*, C-210/18, EU:C:2019:586, 45. punkts, kā arī 2019. gada 3. oktobris, *Schuch-Ghannadan*, C-274/18, EU:C:2019:828, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

109 Turklāt ir jānorāda, ka *DenizBank* pieteikums, šķiet, ir iesniegts tikai gadījumam, ja Tiesa uz otrā jautājuma a) daļu atbildētu noliedzoši, bet tas tā nav. Katrā ziņā *DenizBank* nav iesniegusi nevienu konkrētu un precīzu pierādījumu, kas varētu apliecināt tās lūguma pamatotību, jo tā ir izvirzījusi tikai vispārīgus argumentus.

110 Tādējādi šī sprieduma iedarbība laikā nav jāierobežo.

Par tiesāšanās izdevumiem

111 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK, 52. panta 6. punkta a) apakšpunkts, lasot to kopā ar tās 54. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to tiek regulēta informācija un nosacījumi, ko ir pienākums sniegt maksājumu pakalpojumu sniedzējam, kurš vēlas ar savu pakalpojumu lietotāju vienoties attiecībā uz pieņēmumu par piekrišanu viņu starpā noslēgtā pamatlīguma noteikumu izmaiņām atbilstoši šī līguma noteikumiem, taču tajā nav ierobežojumu attiecībā uz pakalpojumu lietotāja statusu vai līguma noteikumu veidu, kuros var veikt šādas izmaiņas, tomēr tas neskar iespēju pārbaudīt, vai noteikums nav negodīgs, ņemot vērā Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos normas gadījumā, kad pakalpojumu lietotājam ir patērētāja statuss.**

2) **Direktīvas 2015/2366 4. panta 14. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka par "maksājumu instrumentu", kā tas ir definēts šajā tiesību normā, ir uzskatāma tuva darbības lauka sakaru (*Near Field Communication*) funkcija, kas ir integrēta personalizētā daudzfunkciju maksājumu kartē un kas ļauj veikt nelielas vērtības maksājumus no šai kartei piesaistītā bankas konta.**

3) **Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka nelielas vērtības bezkontakta maksājums ar daudzfunkcionālu personalizētu maksājumu karti, izmantojot tuva darbības lauka sakaru (*Near Field Communication*) funkciju, ir attiecīgā maksājumu instrumenta "anonīma" izmantošana šīs atkāpes normas izpratnē.**

4) **Direktīvas 2015/2366 63. panta 1. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kurš vēlas izmantot šajā tiesību normā paredzēto atkāpi, nedrīkst tikai apgalvot, ka nav iespējams bloķēt attiecīgo maksājumu instrumentu vai nepieļaut tā izmantošanu, lai gan, ņemot vērā pieejamo tehnisko zināšanu objektīvo situāciju, šāda neiespējamība nevar tikt pierādīta.**

[Paraksti]